

Rose Young, skrivari hjá NENIG í Hetlandi:

Dounreay kjarnorkuverkið verður ein handilsfyrirtøka

— og fer at leita eftir nýggjum sáttmálum kring allan heimin

Bretska stjórnin hevur prinsipielt góðkent at byggja størsta plutonium endurvinningsverkið í heiminum í Dounreay. Skotski uttanríkisráðharrin, Malcolm Rifkind, kunngjórði fyri umleið 3 vikur, at hann hevði góðkent ætlanirnar um eitt Europa-endurvinningsverkið. Verkið, sum verður bygt av bretska Kjarnorkuráðnum, fer at endurvinna upp til 100 tons av kjarnorkuburturkasti frá reaktorum í Europa. Tær nøgdir av plutonium, sum faast burtur úr, verða fluttar aftur við flogferum til kjarnorkuverk í Bretlandi og Europa.

Mótstøðan stór

Rose Young, skrivari hjá NENIG, segði fyri Sosialinum, at ætlaða endurvinn-

ingarverkið í Dounreay varð fyrst kunngjørt fyri 4 árum síðani og mótstøðan hevur verið stór frá Hetlandi, Orknoyggunum, Skotlandi og Norðurlondum, serliga Føroyum, Islandi og Noregi. Mótstøðan hevur sameint hesi samfeløgini og fiskaíðnaðin kring Norðsjógvin og Norðuratlantshavið, tí tey eru øll bundin at reinum og ódálkaðum umhvørvi fyri buskapin og vinnulivið.

Kjarnorkukøstur

«Tað er ikki bert vandi fyri vanlukku í plutoniumvirkinum við tí úrsliti, at deyðiligar nøgdir av geislavirknum tilfari fara út í atmosferuna og havið. Endurvinningsverkið myndar eisini ovurstórar nøgdir av geislavirknum

burturkasti — upp til 160 ferðir upprunaligu nøgdina av burturkastinum — og hetta má beinast burtur. Dounreay er eitt av bert tveimum støðum í Bretlandi, ið Kjarnorkuráðið hevur kannað við tí endamáli at gera ein kjarnorkukøst. Hetta fer at hava við sær, at risanøgdir av geislavirknum burturkasti verða fluttar til og úr Dounreay antin á landi ella sjógvi», segði Rose Young.

Miðskeiðis í 90' unum

«Bretska avgerðin at prinsipielt góðtaka Dounreay sum kjarnorkukøst týðir ikki, at farið verður undir byggingina beinan vegin. Alt bendir á, at útbýggingin í Dounreay verður

ikkj gjørd fyrr enn miðskeiðis í 90'árunum».

«Avgerðin er kortini sera týðningarmikil. Hon fer at eggja kjarnorku-íðnaðinum til at útbýggja verandi virki í Dounreay. Nýggir sáttmálar eru fingnir í lag um endurvinning av vesturtýskum kjarnorkuburturkasti. Plutonium verður flutt aftur til Vesturtýsklands, men nýggja burturkastið verður eftir í Dounreay og økir um tann verandi køstin. Endurvinningsverkið í Dounreay er sostatt ikki longur ein royndar-ella kanningarstöð. Tað verður ríkið við handilsendamálum og fer at leita eftir nýggjum sáttmálum kring allan heimin», segði Rose Young at enda.

Colin Gibson, formaður í CADE:

— Vit hava tapt ein bardaga, men fara at vinna kríggið

— Dounreay størri hóttan enn Sellafield

Hetlenska kampanjan mótvegis útbýggingini av kjarnorku-endurvinningsverkinum í Dounreay (CADE) hevur átalad avgerðina hjá skotska uttanríkisráðharranum, Malcolm Rifkind, at jætta fyrireikingarloyvi til bretska Kjarnorkuráðið at byggja heimsins størsta endur-

vinningsverkið í Dounreay.

Í samrøðu við Sosialin segði Colin Gibson, formaðurin fyri CADE í Hetlandi, at CADE heldur, at orsøkin til avgerðina er tann, at tað hevur eydnast Kjarnorkuráðnum at útvegað lønandi sáttmálar uttanlands um endurvinn-

ing av kjarnorkuburturkasti í tí verandi endurvinningsverkinum í Dounreay. «Hetta kann benda á, at Kjarnorkuráðið ætlar undir eina størvegis útbýgging av Dounreay», sigur Gibson.

Vanvirðing

Colin Gibson sigur, at

tann einsíðuga kanningin av Dounreay og tað, hvussu leingi uttanríkisráðharrin hevur drálað við at kunngerá avgerðina, visir ta vanvirðisliga støðuna hjá bretska stjórnini mótvegis mótmælisbólkunum og norðurlendsku stjórnunum. Gibson sigur, at uttanríkisráð-

harrin ikki hevur lagt til merkis, at politikkurin hjá stjórn hansara nú er tann, at skerja figgingina til kjarnorkuprogrammið, og at ongin tørvur er longur á einum endurvinningsverki at endurvinna kjarnorkuburturkast frá bretska kjarnorkuverkum.

Goymsla til kjarnorkuburturkast

Gibson segði m.a.: «Tað er greitt, at ongin tørvur er longur á endurvinningsverki til ta upprunaliga ætlanina. Tí hava vit varhugan av at aðrar orsøkir eru aftanfyrir avgerðina hjá Rifkind um at geva loyvi til fyrireiking av útbýggingini. Vit stúra fyri, at Kjarnorkuráðið hevur ætlanir um at gera Dounreay til eina endastøð fyri endurvinning og goymslu av kjarnorkuburturkasti». Endurvinning av kjarnorkuburturkasti er tann skitni endin av kjarnorku-íðnaðinum og nógvar tjóðir eru givnar við at endurvinna í egnum landi. V-týskland strikaði ætlanirnar um at byggja nýtt endurvinningsverkið og gjørdi istaðin sáttmálar við Dounreay.

«Vit eru bangin fyri, at Kjarnorkuráðið hevur ætlanir um at bjóða øktar endurvinningsarmøguleikar í Dounreay og at Ráðið eisini fer at bjóða sær at goyma burturkastið í Dounreay. Vit vóna, at vit fara skeiv í hesum, men

vit kunnu ikki hugsa okkum nakra aðra orsøk til at fyrireikingarloyvið verður givið eftir so nógv drál, og harafturat til eitt virki, sum bretska stjórnin annars ongan tørv hevur á.»

Ikkj bert formalitetur

Gibson sigur, at hóttanin frá endurvinningsverkinum mótvegis tjóðunum og fólkunum í Norðuratlantshavinum er líka álvarsilig sum hon altíð hevur verið. «Vit vóna, at mótstøðan móti ætlanunum verður líka sterk sum hon altíð hevur verið. Vit trúgva, at tað hevði verið vandamikið at halda, at kunngerðin um loyvið bert er ein formalitetur og halda, at hon ongantíð fer at verða bygd. Um vit himprast í okkara støðu, opna vit tann møguleikan, at Dounreay gerst tað sama fyri Norðsjógvin sum Sellafield fyri Írsla havið.

Tá ið uppskotini um Dounreay endurvinningsverkið komu fram, stóðu Orknoyggar og Hetland saman við Vesturoyggunum og nøkrum bólum í N-Skotlandi mótvegis ætlanunum uttan stuðul frá øðrum. Síðan eru Føroyar, Island, Noreg og Grønland komin upp í kampstjuna og vit hava tí nógvar allieraðar á okkara síðu í framtíðini. Vit hava kanska tapt ein bardaga, men vit mugu og fara at vinna kríggið».

